

Brněnský senior vychází
za finanční podpory
statutárního města Brna

SLUNOVRAT

*Jestlipak se
vločka
dočká,
až usedne
i na tvé vlasy,
konec listopadu
stříbrí i peří
havraní,
kde je asi
rozhraní,
pro tebe
z jíní
všechnu něhu
sbírám v chvatu
a láska,
i ta se dočká
svého
slunovratu.*

Marie Veselá

vědnosti za výchovu, vzdělanost a péči o děti a mladistvé, včetně jejich zdravotního vývoje. Na straně druhé je nutné kladně hodnotit zajišťování celoživotního vzdělávání občanů nad 60 let na univerzitách třetího věku a garance domácí i lékařské péče a pomoci.

Každým rokem si připomínáme významná výročí spojená s událostmi a osobnostmi, které máme uložené v paměti, aktualizujeme je a předáváme našim potomkům. V letošním roce jsme sérií článků v Brněnském SENI-

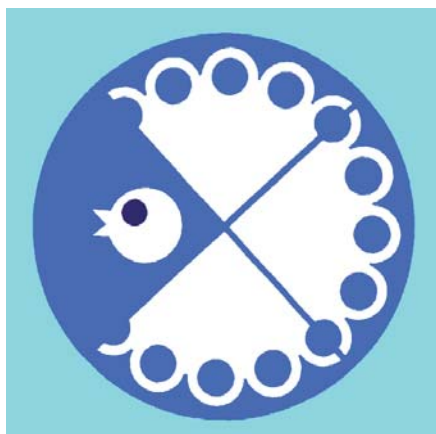
AŽ MÍR DÁL ZŮSTÁVÁ S TOUTO KRAJINOU...

(zamyšlení seniorů nad současností)

Před závěrem kalendářního roku 2019 se mimo jiné zamýšlíme nad událostmi, které nás citově nejvíce zasáhly, hodnotíme, která předsevzetí a přání byla splněna, kde jsme chybovali nebo přecenili vlastní síly. Na rozdíl od veřejného mínění občané důchodového věku kriticky hodnotí aktuální postavení seniorů ve společnosti, především nedostatek tolerance, úcty, uznání pracovních zásluh, životních zkušeností a získaných schopností. V posledních letech důrazně upozorňují zástupci seniorských organizací a občanských sdružení představitelů našeho státu (vlády i Parlamentu ČR), instituce a zařízení sociálních služeb, jakož i masová média na zhoršující se kvalitu života seniorů, neetické mezigenerační vztahy a nárůst násilí vůči starším lidem – zvláště osamocným nebo nějakým způsobem hen-

dikepovaným. Zejména v letošním roce zástupci vedení Rady seniorů ČR, Národní rady zdravotně postižených ČR a místních organizací spolku SENIOŘI ČR upozorňovali na dopady zdravotní péče, zvyšování podílu pacientů na léčbě, rehabilitaci a pořízování kompenzačních pomůcek. Nelze opomenout zvyšování nákladů na bydlení, růst cen potravin, nákladů na sociální služby a zdravotní péči. To vše může vést u nízkopříjmových osamocovaných důchodců k frustraci, zadlužování a potažmo k chudobě a sociálnímu vyloučení.

Důsledná kritika a přesvědčivá argumentace přinesly pozitivní výsledky v podobě zvýšení důchodů od 1. 1. 2020 v průměru o 900 Kč, zvýšení rodičovských příspěvků, slevy jízdného v dopravě a vyplácení sociálního příplatku ve výši 1000 Kč občanům nad 85 let. Dále byl zvýšen příplatek na mobilitu a péči pro držitele průkazu mimořádných výhod (ZTP/P). Některé úřady městských částí v Brně i bytové odbory v jiných městech poskytují držitelům ZTP/P slevy na nájmem. Vedení spolku SENIOŘI ČR a další sociální a zdravotnická zařízení nabízejí občanům vyššího věku a hendikepovaným bezplatné poradenství. Centrum sociálních služeb navíc nabízí zařazení do systému tísňového volání s GPS pro případy nouze. Na tomto místě je třeba i přes výše zmíněná pozitiva připomenout nezapustitelnost celospolečenské odpo-

Dokončení na str. 2.

Dokončení ze str. 1.

ORU (číslo 2-5) připomněli 100. výročí naší měny. Zkopírovaná verze byla se souhlasem autora dána k dispozici katedrám a posluchačům univerzity třetího věku HF JAMU ke studijním účelům.

Když chronologicky navážeme na loňské 100. výročí vzniku samostatného státu Čechů a Slováků (1918) a připojíme letošní rovněž 100. výročí založení brněnské univerzity spolu s nově zařazeným Dnem sokolství, uvědomíme si, o kterou nejvýznamnější osobnost novodobých dějin naší země se jedná: T. G. Masaryka. Většina z nás zná život a dílo této jedinečné osobnosti a ví, že jako člen Obce sokolské se po celý život řídil jejími zásadami: dbát o vývoj jedince a společnosti (sportem, výchovou a vzděláním), pěstovat od dětství lásku k rodné zemi, chránit lidská práva, svobodu a mravní hodnoty. Zejména usiloval o právo každé země na sebeurčení při zachování principu demokracie a humanismu. Také rád vyhledával kontakty s vědci, politiky a umělci. Zval je k soukromým setkáním na zámek v Lánech nebo sám docházel do vily svých přátel – bratří Čapků, na pověstná setkávání s významnými osobnostmi veřejného života, zejména uměleckých a intelektuálních kruhů. Nezpochybnitelně se zasadil o založení brněnské univerzity, a to zákonem ze dne 28. ledna 1919. V roce 1935 daroval univerzitě rektorský řetěz s medailí, na níž je jeho portrét. V současnosti je Brno celoevropsky uznávaným akademickým centrem (4 univerzity, vědecké instituce, samostatné vysoké školy...). Specifické místo zaujímá Janáčkova akademie múzických umění se dvěma fakultami, vlastním divadlem a vyhlášenými mezinárodními interpretačními kurzy (MIKY Brno).

Kontroverzní je přístup seniorské generace k 50. výročí upálení Jana Palacha a Jana Zajíce, kteří obětovali své mladé životy na protest proti prodlužující se okupaci Československa armádami Varšavské smlouvy.

Radost a bolest, dobro a zlo, smrt a zrození – takový je život člověka. Nadšení a uvolnění napětí ve společnosti během Pražského jara vystřídal šok, pocity křivdy a zrady. Rok po sebevražděných činech studentů následovaly demonstrace, stranické čistky, normalizace, špatné výsledky hospoda-

ření, což se projevilo zejména ve druhé polovině 80. let. V té době dochází ve východoevropských státech k vlně nepokojů, které se dostaly i k nám a vyvrcholily 17. listopadu 1989 v ostřetnutí studentů s ozbrojenými složkami v Praze na Národní třídě. Způsob zásahu pobouřil celou veřejnost a odstartoval tak zvanou sametovou revoluci. Občanské fórum v čele s Václavem Havlem vyhlásilo na 27. listopad 1989 generální stávkou. Na Václavském náměstí se sešlo na 300 000 lidí, kde si vyslechli státní hymnu, zazpívanou Karlem Krylem a Karlem Gottem. S nadšeným voláním „Havel na Hrad“ přivítali V. Havla, který byl skutečně zvolen 29. 12. 1989 prezidentem Československa. Po rozdělení republiky 1. 1. 1993 se následně stal prezidentem České republiky a v této funkci setrval až do roku 2003. Zemřel po vleklé nemoci 18. 12. 2011.

Na podzim letošního roku celé Česko přijalo s hlubokým zármutkem zprávu, že dne 1. října zemřel po těžké nemoci ve věku 80 let zpěvák Karel Gott. Byl pro nás ikonou české populární hudby, lidé ho milovali pro jeho nádherný hlas, kterým rozdával radost a chuť do života nejen u nás, ale i v zahraničí. Vážili jsme si ho pro jeho pracovitost, profesionalitu i pokoru, s níž k hudbě přistupoval. Byl znám svým altruismem, empatií, chováním gentlemana a v neposlední řadě i elegancí v oblékání. Po šedesát let dokázal na vysoké umělecké úrovni bavit a spojovat lidi tří generací. Za jeho výjimečné zásluhy schválila vláda a parlament (po domluvě s rodinou) rozloučení s K. Gottem na pátek 11. října. Posledního rozloučení s Místrem se zúčastnilo na Žofíně okolo 50 000 lidí a další tisíce přinášeli kytice a zapalovali svíčky na mnoha místech v celé České republice. Oficiální pohřeb byl spojen se zádušní mší v Chrámu sv. Víta, Václava a Vojtěcha za přítomnosti nejvyšších představitelů státu, pozvaných hostů, včetně rodiny Karla Gotta, a za asistence čestného oddílu Hradní stráže. Mši celebroidal kardinál Dominik Duka, arcibiskup pražský a primas český. Obřad provázela Zikmunda – největšího zvonu u nás. Miliony našich občanů mohly sledovat tuto akci v živém přenosu. Po celý den jsme se s Místrem loučili poslechem jeho krásných písní.

Zatímco národ truchlil nad odcho-

dem Karla Gotta, přišla další smutná zpráva. Dne 6. října nás opustila oblíbená herečka Vlasta Chramostová. Zejména Brňané přinášeli své rodačce květiny do Městského a Mahenova divadla, kde po absolvování státní konzervatoře působila. Krátce hrála v Olomouci a poté přešla do Prahy. V Divadle na Vinohradech ztvárnila roli Marie Stuartovny, znali jsme ji z televizních inscenací nebo filmů (např. Herzův Spalovač mrtvol z r. 1968). Pro své politické postoje (Charta 77) byla perzekvována a měla pozastaveny veškeré umělecké aktivity. Až po změně režimu si zahrála ve filmech Je třeba zabít Sekala a Kuře melancholik. V roce 1990 byla jmenována čestnou členkou Národního divadla, v roce 2007 obdržela Zvláštní cenu Thálie za celoživotní přínos divadlu. Poslední rozloučení se konalo v historické budově Národního divadla dne 14. října. Čestnou stráž u rakve umělkyně drželi její kolegové.

Je přirozené, že starší lidé jsou citliví na úmrtí v rodině, odchody kamarádů a přátel se stejnými zájmy. Nejde přitom o strach z vlastní smrti. Jde především o obavy z budoucnosti, které vycházejí z životních zkušeností, ze znalosti historie a z toho, co se děje okolo nich. Nikoho nenechávají v klidu neustálé válečné konflikty nebo vražedné útoky islámských radikálů, což má za následek přesuny masy lidí, kteří hledají nová bezpečnější území; nové domovy, kde je voda, potraviny a zdravotní péče. Důsledkem jsou střety s původním obyvatelstvem a rasová i náboženská nesnášenlivost, což vede ke ztrátám na majetku i životech. Všechny tyto aspekty řadíme k aktuálním globálním problémům. Stejně tak starší generaci zneklidňuje neúčelný dialog nejen mezi velmocemi, ale i mezi členskými státy EU. Prioritou pro ně by mělo být zabezpečení hranic evropského prostoru, ochrana národních tradic jednotlivých států a jejich kulturního dědictví, dodržování lidských práv a svobod a v neposlední řadě to nejdůležitější – zachování míru.

Před námi jsou Vánoce – rodinné svátky radosti, štěstí, pohody a lásky. Přejme si, aby to byly Vánoce soucitění a především mírového života.

„ZLOBA, ZÁVIST, ZÁŠŤ, STRACH A SVÁR, TY AŤ POMINOU...“

Brno 5. 11. 2019

Jana Vrabcová

12. listopadu 2019 se ve společenském sále MČ Brno-střed uskutečnilo setkání jubilantů narozených v červenci až prosinci.

OPĚT SLOVANSKÁ EPOPEJ

MALÁ ÚVAHA

Ten spor o neporovnatelná, rozměrná Muchova plátna s názvem Slovanská epopej, se táhne minimálně už devět let, od roku 2010. 14. 11. 2011 byla Epopej převezena do Prahy. Bylo toho už hodně napsáno, hodně se toho o tom problému namluvilo. Pro prostého pozorovatele je ovšem stále málo pochopitelné, kde se bere ta nedávná i současná urputná snaha Galerie hlavního města Prahy (či možná někoho v pozadí) převést a umístit cyklus dvaceti obrazů, po více než šesti desetiletích vystavování na zámku v Moravském Krumlově, v Praze. S odůvodněním, že Epopej je vystavována v nevhodných podmínkách nádherného renesančního zámku ze 2. poloviny 16. století v „pozapome-

nutém městě“. V pozapomenutém proto, že město leží mimo významnější trasy, kde se hlavní silnice pod číslem 152 vine mezi městy Ivančice - Hrotovice - Jaroměřice nad Rokytnou - Moravské Budějovice zatímco silnice, na níž leží Moravský Krumlov je sice nedaleko, ale jižněji a mimo tuto trasu. A nejspíš i s odůvodněním, že Epopej bude moci Galerii hlavního města Prahy lépe vydělávat. Kupodivu pováleční kulturní pracovníci byli citlivější než ti dnešní a celkem bez problému splnili požadavek Okresního národního výboru Moravský Krumlov. A světe div se, ten požádal v roce 1950 - vlastně už totalitní Ústřední národní výbor města Prahy - o zápůjčku. Rada ÚNV města Prahy žádosti vyhověla s tím, že ÚNV

chtěl zabránit, aby Epopej byla někde instalována pouze provizorně, a zároveň nechtěl, aby opakovaným svinováním na originální válce docházelo k poškozování rozměrných obrazů! Nebylo tedy nutné, aby se Epopej stěhovala z místa na místo a jako v průběhu jejího nového fungování v současnosti se teprve hledalo a diskutovalo o novém vystavování na různých místech Prahy, naposledy na zámku ve Zbraslavi. Se zápůjčkou do daleké ciziny se tehdy ovšem už vůbec nepočítalo. Tolik kompetentnosti bychom v tom roce (1950) od tehdejších kulturních pracovníků snad ani nečekali. Prostě, dalo by se říci něco o současném tvrdém amatérismu zúčastněných a v duchu děkovat městu Morav-

Dokončení na str. 4.

Dokončení ze str. 3.

skému Krumlovu za uchovávání Slovanské epeje v průběhu šedesáti poválečných let.

Renesanční zámek v Moravském Krumlově je jedním z několika čtyřkřídlých, renesančních zámků, s lehkými, do nádvoří obrácenými klenutými patrovými arkádami u nás. Byl vybudován v šedesátých letech 16. století za pánů z Lipé, po roce 1620 ho vlastnili Lichtenštejnové, od začátku 19. století do roku 1945 Kinští. V roce 1950 obsadila zámek československá armáda a od poloviny padesátých let se jednalo o novém umístění Muchovy Slovanské epeje. V roce 1959 byl zámek pronajat výrobnímu družstvu Konekta z Brna. Po jeho odchodu bylo na zámek umístěno odborné učiliště Železničního stavitelství v Brně. V roce 1991 bylo učiliště zrušeno a zámek získala do vlastnictví a.s. Zámek. Od roku 2002 do roku 2006 byla budova předmětem dražby. V roce 2006 koupila zámek Incheba Praha, spol. s r.o. V té době se uvažovalo i o velkolepé rekonstrukci zámku, včetně nesmyslného přestropení a vlastně uzavření celého nádvoří skleněnou střechou(!). V současnosti, v roce 2016, získalo zámek v dražbě město Moravský Krumlov.

Zamyslíme-li se nad obdobnými typy staveb, vyvstává nám samozřejmě na mysli především zámek v Náměšti nad Oslavou, zámek v Bučovicích, zámek ve východočeském Opočně i další stavby. Všechno jsou to skvosty, jedinečná ukázka nenahraditelného národního architektonického bohatství naší republiky, „Itálie na Mora-

vě a v Čechách“. Mimo jiné svědčí také o bohatství i vkusu bohaté šlechty v období renesance, v období před Bílou Horou. Zámek v Moravském Krumlově jistě svými kvalitami široko daleko předčí několik ostatních památkově chráněných budov a objektů ve městě Krumlově, kvůli nim však turisté nejspíš cestu do zdejšího města zvažovat nebudou. Městský úřad má snahu získat na náročnou opravu zámku, zejména jeho interiérů, dostatek finančních prostředků tak, aby se tu Slovanská epeje – těch dvacet rozměrných pláten – mohla opět důstojně vystavovat. V posledních letech je to několik milionů korun. S tím přímo souvisí i fungující turistický ruch ve městě, který bude nepochybně znamenat větší přínos do pokladny města. Taková snaha je ale patrná už v současnosti. Část interiérů zámku je nově opravena, zejména rozlehlý rytířský sál. V něm je nyní výstava nadace Jana a Medy Mládkových, zaměřená na díla současných umělců.

Smyslem pro napsání této úvahy jistě není důkladný, složitý rozbor mnohdy až barbarských situací okolo umístování a pohybu Slovanské epeje. Je spíše zamyšlením nad tou zašmodrchanou problematikou, která se v současnosti nepochopitelně, ale přece jenom pomalu, klube z nedávné divoké minulosti, z nedávného podivného rozhodování o umístění Epeje, snad už konečně ve prospěch města Moravský Krumlov. Nechceme být příliš kritičtí, věříme, že logické myšlení a vůbec dobré okolnosti a slušné vědomí všech akterů toho problému nakonec převáží. A že Praha, naše milované hlavní město, v němž se i pro návštěvníky z ciziny nacházejí nejrůznější umělecká lákadla, dovolí také zdejšímu malému městu, aby si nějaké to celkem mimořádné lákadlo, umístěné ve svém majetku, po další léta hýčkalo. Neboť tak nádhernou stavbu ze druhé poloviny 16. století, jakou je moravsko-krumlovský zámek – nechť se na nás Galerie hlavního města Prahy nezlobí – v Praze prostě nemají. A do takové opravené a opravované stavby by jistě bylo možné „putovní výstavu“ Muchovy Slovanské epeje opět dlouhodobě zapůjčit.

Oproti původnímu předpokladu bude závěr přece jenom trochu radostnější. Aniž by se autor tohoto textu jakkoliv zasloužil o lepší situaci Epeje, dospěly nakonec věci ke šťastnějšímu rozuzlení. V těchto dnech se totiž v Praze rozhodlo o tom, že Epeje přece jenom bude na pět let zapůjčena na zámek Moravský Krumlov. Tam, že ji budou moci vystavovat.

PhDr. František Vícha

CHTĚLI JSME SVOBODNÉ VOLBY

Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody sídlilo v r. 1989 v Brně, na Radnické ul. č. 2. Zřizovatelem bylo, a je stále, Ministerstvo kultury. Jako jedni z prvních v Brně jsme založili Občanské fórum, dne 27. listopadu 1989. Byla to reakce na události v Praze, na Národní třídě. Již 23. listopadu 1989 byl zaslán dopis předsedovi vlády Ladislavu Adamcovi. Pro úplnost celý text dopisu uvádím:

My, podepsaní pracovníci krajského střediska státní památkové a ochrany přírody v Brně se připojujeme k žádosti studentů a dramatických umělců o přešetření brutálního zásahu proti studentské manifestaci k padesátému výročí uzavření českých vysokých škol nacistickými okupanty a zároveň vyzýváme k urychlenému zahájení tolerantního a rovnoprávného celospolečenského dialogu, z něhož nebude nikdo předem vyloučen, a který se bude týkat všech opravdových problémů i živých traumat minulosti, dialogu o budoucnosti naší vlasti a společného života v něm. Naše zájmy v tomto dialogu bude zastupovat sdružení Občanského fóra.

Své stanovisko potvrdíme i účastí na generální stávce 27. listopadu 1989 od 12 do 14 hodin.

Příloha: Podpisová listina

*Na vědomí: Výbor pro lidská práva a humanitární spolupráci Praha
Státní ústav památkové péče a ochrany přírody Praha
Občanské fórum Brno
Redakce Lidové demokracie Brno
Redakce Svobodného slova Brno*

Odpověď na náš dopis jsme nikdy nedostali, ale události se řítily kupředu obrovským tempem. V těchto dnech se poprvé projevila nejednotnost názorů pracovníků střediska. Podpisovou listinu podepsala sice drtivá část kolegů, ale ZV ROH, ZV KSC a část ekonomického úseku s textem nesouhlasili. Zejména s účastí na generální stávce. Předsedovi vlády zaslali text vlastní, kde tuto skutečnost zdůraznili.

Podpisová listina byla veřejně přístupná a postupně na ni přibývalo podpisů. Takto sloužila až do 29. pro-

since 1989, do voleb prezidenta Havla.

V této době docházelo na našem pracovišti ke vzrušeným debatám, tříbení názorů, nesmiřitelným rozchodům, také páchání různých verbálních křivd a dávání výpovědí. Často jsme zajížděli do Prahy pro letáky, které jsme pak tiskli a po večerech vylepovali po Brně. Na Radnickou si pro ně chodili kolegové z různých kulturních institucí, ale i průmyslových podniků.

Za zmínku stojí náš transparent, který jsme vyrobili z vlastního prostředradla a naše výtvarnice na něj napsala text: „Památkáři volí Havla, volte ho taky!“ Na fasádě našeho pracoviště na Radnické ul. visel až do voleb, a byl hodně fotografován.

Naším hlavním úkolem, který jsme si předsevzali, byla garance svobodných voleb. Řediteli naší organizace jsme předložili řadu návrhů a doporučení. Snažili jsme se takto odstranit mnoho problémů, které se za uplynulou dobu v památkové péči nakuřily. Tyto návrhy byly ve většině případů vedením přijaty a ředitel vyhlásil k 1. červenci 1990 reorganizaci střediska.

Zásadní změna nastala, když si naši „zelení“, tzn. Ochrana přírody, pořídili vlastní ministerstvo, a poručeli se.

Pro vysvětlení je nutno zdůraznit, že naši „zelení“ byli velmi vzdělaní a stateční lidé, kteří žili pro ochranu přírody a nikdo jim zato netleskal. Naopak! Byli neustále kritizováni, napadáni a pohybovali se často na hraně zákona. Tito stateční lidé ale ve své bohu libé činnosti nepolevovali. Např. Pálava a Bílé Karpaty by bez jejich ochrany jistě vypadaly jinak.

Naše spolupráce nějaký čas ještě pokračovala. Zde odbočím.

V roce 2005 se konal v Praze 3. ročník konference o krajině. Mezi desítkami zajímavých příspěvků zazněl text: „Zjizvená tvář české památkové péče“, autor Fr. Honzák a kolektiv. Je otištěn v obsáhlém sborníku z této konference a také uvedený v plném znění v knize: „Zaniklé hrady, zámky a tvrze Čech, Moravy a Slezska po roce 1945“, autoři Musil, Plaček, Úlovec. Vydalo nakladatelství LIBRI.

Tento kritický a alarmující text se nedočkal žádného ocenění. Ústřední vedení památkové péče zareagovalo hystericky a celý text, jako nepravdivý,

odmítlo. Podotýkám: v r. 2005! Bohužel, dodnes se nic v organizaci památkové péče nezměnilo. Památky chátrají dál.

Poprosím zde laskavého čtenáře o prominutí, že zcela proti pravidlům chronologického postupu psaní, si neodpustím poznámku.

Nedávno, při jmenování nového ministra kultury, na něho naléhal pan prezident, aby zajistil, zejména památkám, více peněz. Úmysl to byl jistě dobrý. Jenže: cesta do pekel, je jak známo, dlážděna dobrými úmysly. Nedovolím si radit hlavě státu, ani panu ministrovi. Vím ale, že za zastávajícího stavu památkové péče, o kterém již před 14 lety pojednává výše uvedený text, peníze nic nezmění. Je potřeba změnit systém, přesto, že s tím nikdy nebude souhlasit centrální vedení památkové péče. Stávající systém je skanzen, který nemá ve světě obdoby, na který doplácí především samotné památky. Že to jde jinak a lépe je možné porovnat např. na Slovensku a v mnoha dalších zemích.

Vrátím se k našim „zeleným“, kteří nás opustili a pod svým novým ministerstvem se vydali hledat své místo na slunci.

Kde jsou po třiceti letech ti vzdělaní a stateční ochránci Pálavy a Bílých Karpat? Nejsou. Nebo jsou na Šumavě a chrání kůrovce. Jejich metamorfóza v „zelené politické strany“, všude po světě, pouze maskuje krajně levicová, často až militantní, hnutí. U nás to naštěstí netrvalo dlouho. Ale i v tak krátké době dokázali zanechat stopu, ze které mají, nejen lesy, vrásku na čele. I u nás se najdou jedinci, kteří si právem zaslouží název „ekoteristé“. Bojím se, že ještě neřekli poslední slovo. Mluví za ně nemocná dívka ze Švédska, např. zákonem, s pomocí EU, vyrobili z hmyzu „hospodářské zvíře“, takže ho brzy najdeme v potravinách, pokud tam už není. Jejich další nápady raději nebudu uvádět, ale je jich nepřeborné množství, a každý další je horší než ten předchozí. Přimlouvala bych se, aby do svých aktivit přibráli konečně ochranu zdravého rozumu!

Zpět ale ke konci roku 1989. Mrzli jsme na náměstí, zvonili klíčema, poslouchali projevy a dělali řetěz, např. za propuštění Petra Cibul-

Dokončení na str. 6.

Dokončení ze str. 5.

ky a další, vylepovali letáky a Občanské fórum jsme považovali za záruku naší lepší budoucnosti. Všudypřítomným heslem byla demokracie a svoboda. A především zvolení Václava Havla za prezidenta republiky. Ani jsme tenkrát netušili, že stejný cíl má celá poslanecká sněmovna a jednohlasně prezidentem Václava Havla zvolí!

Netroufám si přistoupit k jakémukoliv hodnocení. Třicet let je příliš málo. To jistě zvládnou fluktuanti ze škol v pátek, kdy s jiskrou v oku a různými transparenty, budou provolávat hesla, a domáhat se svobody a demokracie. Ti nebozí mladí lidé netuší, čemu slouží, a jak drasticky se to projeví v jejich budoucnosti. Malá rada: zejména v Brně bych byla opatrná. Už to tady bylo. V padesátých letech zde znělo: Mládež vede Brno! Jejich vůdci nedopadli úplně dobře...

Klasik říká, že svoboda je poznána nutností. Nutno dodat s lítostí, že tuto nutnost mnozí nepoznají. A právě to je potřeba se učit. Učíme se to celý život. Tak abychom nenaletěli, dokázali rozeznávat skutečnou pravdu od lži, kvalitu od kašírky, podvodníky od skutečných osobností.

* * *

Domnívám se, že se nám toho moc za třicet let úplně nepodařilo.

Uvedla jsem jako příklad dva „malé“ obory: památkovou péči a ochranu

přírody. Podobnou zkušenost mají mnozí pamětníci z jiných resortů, kde pracovali. A nemusí to být ani pracovníci bývalých brněnských strojírenských podniků, kteří vyráběli investiční celky pro celý svět.

S velkou nechutí se přece jen závěrem zmíním o jednom podivném úkazu posledních třiceti let. Jsou to politické strany u nás. Za těch třicet let jich zde defilovalo velké množství a většina z nich si pro svůj jepičí život ani nezaslouží pár slov. Téměř všechny mají ale jedno společné: jejich vedení má nesrovnatelně větší vůli k moci, než schopnosti. Nějaká výjimka se přesto najde.

Když už vzpomínáme, tak se aspoň podíváme, jak si dnes stojí bývalá Národní fronta. Komunisté, vědomi si své špatné pověsti, činí pokání. Takže dnes jim lze, zatím, málo co vytknout. Lidovci a socani, to je jiná! Překonali veškerá očekávání a s intenzitou nebývalou pracují na svém sebezničení. Přejme jim, ať se to co nejdříve podaří a ušetří další trápení sobě, nám a také státnímu rozpočtu.

Exotický nováček na naší politické scéně Piráti, si ale pár slov zaslouží. Sebevědomí jim rozhodně nechybí. V Praze obsadili radnici na Mariánském náměstí, a poté, co se probralo ze šoku, zoufá si kolem nich cca milion Pražanů. Sama jsem zvědavá, jak dlouho to vydrží. V Brně je velmi ris-

kantní Pražany litovat. Ale snad mi to Brňáci odpustí. Takový malér si nezaslouží ani naše krásné hlavní město. Chybovat je lidské. Je neodpustitelné chybu nepojmenovat, vydávat ji za úspěch a pokračovat v ní.

C. G. Jung napsal: „*Stíny musíme integrovat*“. Asi má pravdu, ale je to velice obtížné.

Chtěli jsme svobodné volby a možná jsme jen sehráli roli užitečných idiotů.

Tento článek věnuji všem kolegyním a kolegům, kteří se tohoto výročí nedožili.

Zdenka Kaděrová
mluvčí OF v roce 1989
KSPPOP v Brně

ZE ŽIVOTA KLUBŮ

ROK 2019 V KLUBU DŮCHODCŮ BRNO-JEHNICE

Opět uplynul rok a tak rekapitulujeme naši činnost. Základní aktivitu zůstává již po řadu let pravidelné setkávání členů klubu na schůzkách s připraveným programem. Tento program jsme volili zpravidla tak aby přinesl účastníkům zábavu, poučení, případně také zajímavé informace z oblasti zdravotní, právní, bezpečnostní a jiné.

Z činnosti uvádíme stručně alespoň následující:

- Návštěvy výstav, exkurze : návštěva expozice TITANIC, návštěva pavilonu Anthropos včetně výstavy „Africké umění“, dále návštěva filmových

představení „Ženy v běhu“, „Přes prsty“, „Poslední aristokratka“ a exkurze do zákulisí Janáčkova divadla.

- Besedy na schůzkách (jednotlivá témata): „Péče o zrak“, „Historie dne matek“, „Péče o pleť“, „Zdravá výživa“, „Hubení škůdců na zahrádce“, „Prevence požárů a informace o činnosti jehnického hasičského sboru“, „Sociální péče, její formy a podmínky pro její čerpání“, čtení z knihy „Stárnout je kumšt“

Uskutečněné zájezdy :

- Želetice (národopisné muzeum), Svatoborice - Místřín (Památník 2. odboje 2. světové války), vinný sklep v Ježově s ochutnávkou vín a občerstvením
- hrad Bítov (prohlídka s průvodcem), Jemnice (prohlídka náměstí), Slavo-

nice (s komentovanou prohlídkou historického náměstí)

- maďarské termální lázně Mošon.
- Mimo uvedeného ještě lze uvést: oslavy při harmonice a občerstvení Dne matek a závěrečné vánoční posezení. Dále pak vycházku do přírody spojenou s opékáním špekáčků a pravidelná cvičení některých členek klubu v tělocvičně místní základní školy.

Pochopitelně uvedený výčet jednotlivých akcí nemůže plně vystihnout základní poslání Klubu důchodců, kterým je umožnění vzájemného společenského setkávání při zábavě, poučení, besedách a pod. často i osamocných občanů.

Za Klub důchodců Brno-Jehnice
vypracoval: Miroslav Polák

OSOBNOSTI BRNA

GOMPERZ, Heinrich

* 24. 12. 1843

Nové Mesto nad Váhom

† 26. 1. 1894 Brno

Průmyslník, finančník, mecenáš umění

V lednu roku 1896 byla s velkou slávou otevřena Obrazová galerie Heinricha Gomperze, pro kterou zastupitelé města poskytli historické sály Zemského domu (Nová radnice). Představila veřejnosti uměleckou sbírku, kterou Brnu odkázal Heinrich Gomperz, občan, podnikatel, veřejný činitel a milovník umění. Patřil k významné židovské rodině Gomperzů, která přišla na Moravu z Holandska v 17. století a usadila se v Brně. O dvě stě let později patřili Gomperzové k předním občanům města, byli mezi nimi podnikatelé (textiláři Max a Julius) i filozofové (Theodor), politici (Julius rytíř Gomperz) i milovníci umění, mezi nimiž vynikal právě Heinrich. Přesné místo jeho narození není známo, ale protože otec Jakob Moric podnikal i v Uhrách, v Novém Městě nad Váhom, pravděpodobně tam se Heinrich narodil. Vystudoval v Brně reálku a Moravskou vyšší tkalcovskou školu. Po otcově smrti v roce 1876 převzal vedení rodinného vlnářského podniku, později založil v Brně prosperující bankovní firmu J. M. Gomperz. Aktivně se podílel na veřejném životě města, byl členem obchodní komory, obecní rady, od roku 1887 byl členem městské rady; spolu s osvíceným starostou města Brna Christianem d'Elvertem a podnikatelem Gustavem von Schoellerem se v roce 1882 podílel na obnovení činnosti Moravského uměleckého spolku (Mährischer Kunstverein). Založil několik podpůrných spolků a nadačních fondů (5000 zlatých pro členy orchestru městského divadla, nadace pro mateřské školy, podpora sirotčince a brněnských chudých, příspěvky pro Německý spolek novinářů a spisovatelů Moravy a Slezska, knihovna Německého domu, Spolek pro kuchyni a domácnost a další).

V poslední třetině 19. století začal vytvářet uměleckou sbírku, v níž shromáždil na pět set olejomalb, kreseb, akvarelů a skic. Od počátku byl veden záměrem odkázat ji Brnu a vytvořit obrazárnu stále a bezplatně přístupnou veřejnosti, k jejímuž vzdělá-

ní a poučení chtěl tímto velkorysým způsobem přispět. Převážnou část sbírky představují práce rakouských a německých autorů 19. století, hlavně krajinářů, objevují se však i díla polská, belgická, holandská a francouzská. Přestože se hlavní sběratelský zájem Heinricha Gomperze soustředil na soudobé umění, nevyhýbal se ani nákupům tzv. starých mistrů z období renesance a baroka. Gomperz prokázal cit pro skutečné hodnoty a intuici pro začínající autory, trofej se stal odkup z pozůstalosti významného vídeňského umělce Friedricha von Amerlinga.

V roce 1887 se Heinrich Gomperz oženil s členkou brněnské opery, pěvkyní Julií Dalenou (vl. jménem Kropovou). Ta manžela v jeho snahách podporovala, jejich dům v Jezuitské ulici č. 11 (dnes Typos) poskytl i první prostory pro vystavení shromážděných uměleckých pokladů. Manželství zůstalo bohužel bezdětné.

Heinrich Gomperz se otevření své obrazárny v Zemském domě nedožil, zemřel o dva roky dříve, v 51 letech. Už v době jeho odkazu (1892) probíhala v Brně jednání, která vyústila v založení Městského muzea v září 1904. Gomperzova kolekce se stala základem jeho sbírek. Čítala 437 olejomalb a 3 soubory kreseb. Měla tehdy hodnotu 200 000 zlatých. Patřila městskému muzeu do 20. let 20. století, poté přešla do obrazárny Moravského zemského muzea, později se stala součástí sbírkového fondu Moravské galerie. Jde o jednu z nejvýznamnějších sbírek v Brně, na Moravě a možná i v republice. Její tvůrce ji podle svého odkazu vytvořil „z lásky k umění a sobě pro radost, z vřelé lásky ke mně drahému Brnu a mým spoluobčanům“. První polovinu odkazu nesl také název výstavy, kterou ke stému výročí svého založení uspořádalo v roce 2004 Městské muzeum v Brně spolu s Moravskou galerií v Pražákově paláci.

Heinrich Gomperz je pochován na židovském hřbitově v Brně. Jeho pohřbu se zúčastnili představitelé města v čele se starostou a množstvím Brňanů. Patřil k plejádě brněnských podnikatelů a činovníků 19. století, kteří svým způsobem vraceli městu šance, na nichž založili svou prosperitu a majetek.

(čip)

HYBEŠ, Josef

* 29. 1. 1850

Dašice na Pardubicku

† 19. 7. 1921 Brno

Sociálně demokratický politik, redaktor, mluvčí dělnictva

Pocházel z chudé tkalcovské rodiny a sám již od svých 9 let pracoval v textilce. V sedmnácti letech odešel za prací do Vídně. V roce 1868 se podílel na založení Prvního všeobecného dělnického vzdělávacího spolku ve Vídni, kde se šířily i myšlenky sociální demokracie. Hybeš pracoval jako textilní dělník, současně působil mezi německými i českými dělníky ve Vídni politicky. Založil Dělnickou jednotu, vzdělávací spolek Rovnost. V roce 1876 vedl stávkou vídeňských textilních dělníků (za což ho neminulo vězení) a byl zvolen do ústředního výboru Sociálně demokratické strany dělnické v Rakousku. V roce 1878 stál u zrodu Československé sociálně demokratické strany dělnické a byl zvolen do její kontrolní komise. Od roku 1881 působil jako redaktor stranického tisku (Dělnické listy ve Vídni, Hlas lidu, Posel lidu, Textilník). Roku 1884 byl zatčen, odsouzen na 6 měsíců a poté z Vídně vypovězen do rodné obce, kde se živil jako tkadlec. Odtud se nakrátko uchýlil do Prostějova. I tam působil jako organizátor dělnického hnutí.

V roce 1887 se natrvalo usadil v Brně a začal pracovat jako redaktor Rovnosti (založena 1885). Téhož roku byl v prosinci pod jeho vedením připraven Sjednocovací sjezd dělnictva československého v rakouských zemích. Konal se v brněnských Lužánkách a zúčastnilo se ho přes 73 delegátů a řada hostů. Hybeš se stal čelným představitel české i rakouské sociální demokracie, vystupoval na schůzích, mluvil na táborech lidu, zúčastňoval se i mezinárodních kongresů. Byl delegátem ustavujícího sjezdu II. internacionály v Paříži a jejich dalších sjezdů. Hlavní pro něj však byla činnost mezi dělnictvem na domácí půdě. V roce 1897 byl za sociální demokracii zvolen poslancem rakouské Říšské rady (do roku 1918), kde se spolu s kolegy v projevech ostře vymezoval proti státoprávním postojům českých nesocialistických stran; v letech 1906–1918 zasedal v Moravském zemském sně-

Dokončení na str. 8.

Dokončení ze str. 7.

mu, v letech 1918–1920 byl poslancem Revolučního národního shromáždění. Prosazoval zde uzákonění osmi-hodinové pracovní doby, demokratické volební právo a první máj jako den boje dělnictva. V roce 1920 byl zvolen senátorem Národního shromáždění Československé republiky. Jeho zdraví, podlomené asketickým způsobem života, vyčerpávající politickou činností a občasným vězněním v mládí, nevydrželo další vypětí. Při projevu v Senátu 14. prosince 1920 jej postihl záchvat mrtvice. Nakrátko se ještě zotavil, ale po sedmi měsících v zápasu s chorobami podlehl.

Josef Hybeš podřídl celý svůj život politické činnosti. V jejím závěru, zklamán vystupováním sociálně demokratických špiček a rozkošem ve straně, se otevřeně přihlásil k marxismu a komunistickým idejím. V praktickém životě však přispíval chudým i přímou pomocí, většinou z vlastních prostředků. To vedlo i k rozpadu jeho manželství: Hybešova žena Mína byla majitelkou nitářského krámků a nedokázala se smířit s manželovou nezištnou (a někdy i naivní) dobročinnos-

tí. V období 1. světové války, proti které ostře vystupoval, se Hybeš přičinil o zlepšení hmotné situace mnoha dělnických rodin, po válce se postaral o vyřízení penze desítkám válečných vdov. V roce 1907 spoluzakládal Spolek pro stavbu zdravých a laciných obydlí v Brně-Lískovci, který měl ohlas na celé Moravě i v zahraničí. V brněnské městské radě se postavil proti záměru stavitelských podnikatelů vykácet část stromů v Lužánkách a získat tak pozemky pro stavbu domů. Zapsal se i do dějin esperantského hnutí, v roce 1901 založil v Brně první český esperantský klub.

Pohřbu „Maršála chudých“ se zúčastnily tisíce lidí ze všech společenských vrstev. Je pochován na čestném pohřebišti Ústředního hřbitova v Brně. Na pomníku se sousoším truchlící dělnické rodiny je nápis: Senátor Josef Hybeš, průkopník proletariátu. Jeho jméno nese jedna z hlavních brněnských ulic. Na Cejlu, na domě č. 57, je umístěna pamětní deska s jeho bustou (Fr. Šenk, 1950). V roce 1981 o něm režisér Václav Matějka natočil film *Hodina života*.

(čip)

Výbor MĚO Senioři ČR Brno
pořádá již

7. SPOLEČENSKÝ PLES

v sobotu 8. 2. 2020 od 17.00 hodin
v prostorách KD Rubín
Brno-Žabovřesky

Cena vstupenky s místenkou
a přípitkem bude 200 Kč
Prodej bude zahájen
od 6. 1. 2020 každé pondělí
a úterý od 9.00 do 13.00 hodin

Vánoční koncert

Výbor národní kultury Brno a výbor
MĚO Senioři ČR Brno pořádají dne

18. 12. 2019 od 16 hodin

již osmý vánoční koncert
K vánoční náladě přispějí,
jako každý rok, studenti JAMU
muzikálového herectví pod vedením
prof. Jarmily Krátké

Koncert se bude konat
ve společenském sále
MČ Brno-střed, Dominikánská 2

INFORMACE O PLAVÁNÍ

Na základě Smlouvy se STAREZ informujeme o termínech plavání
pro naše členy v prostorách bazénu Ponávka
od 10. 12. 2019 (11.00 – 12.00 hodin) každé úterý do odvolání.

*Členové naší organizace musí mít s sebou členský průkaz
pro případ kontroly.*

Vycházky v lednu a únoru 2019

6. 1. – Štefánkova čtvrť, kon. tram. č. 5, autobus č. 57 na zastávku Panská lícha, vycházka k rozcestí a zpět. Odjezd 9.14.
13. 1. – Stará osada, autobus č. 78, zast. Podbělová, vycházka kolem vysílače a zpět na Velkou Klajdovku odjezd 9.07.
20. 1. – Bystrc, zastávka Přístaviště, vycházka kolem přehrady na Rakovec a zpět. Odchod 9.00.
27. 1. – Mendlovo nám. trol. č. 25 směr Osová, výstup zast. Lesní, vycházka přes serpentiny do Pisárek. Odjezd 9.12.
3. 2. – Obřany, konečná tram. číslo 4, vycházka kolem řeky Svitavy do Bílovic. Odchod 9.00.
10. 2. – Stará osada, autobus č. 78, zast. Podbělová, vycházka směr Růženin lom, Maloměřice na autobus č. 64. Odjezd 9.07.
17. 2. – Komín, konečná zast. trol. č. 36, směr Medlanky na aut. č. 41, odjezd trolejbusu z České – Brandlova v 8.47. Odchod 9.15.
24. 2. – Bystrc, zastávka Přístaviště, vycházka kolem přehrady směr Osada a zpět. Odchod 9.00.

Věra Macková

PRÁVNÍ PORADNA

pro členy Svazu důchodců,
Běhounská 17

V lednu, únoru, březnu,
dubnu, květnu a červnu
se bezplatná poradna
pro seniory uskuteční
od 9.00 do 13.00 hod.
v těchto termínech:

LEDEN: 7. 1. 2020 a 28. 1. 2020
ÚNOR: 11. 2. 2020 a 25. 2. 2020
BŘEZEN: 10. 3. 2020 a 24. 3. 2020
DUBEN: 7. 4. 2020 a 21. 4. 2020
KVĚTEN: 5. 5. 2020 a 19. 5. 2020
ČERVEN: 2. 6. 2020 a 16. 6. 2020

Brněnský senior - Senioři ČR, z.s., MĚO Brno, IČO 69706824

Adresa vydavatele: Běhounská 17, 602 00 Brno • Tel: 545 575 257, mail: svaz.duchodcu.brno@seznam.cz, webové stránky: www.duchodcibrno.cz • Editorka: Ing. Milena Leichmannová, další členové redakční rady: Libuše Gottwaldová, Bohumil Hlaváček, Mgr. Alena Kudličková, Mgr. Jana Čipáková, PhDr. Jana Vrabcová, František Borovec • Redakční uzávěrka 15. 11. 2019, vyšlo 10. 12. 2019 • Uzávěrka dalšího čísla 15. 1. 2020
Za obsah zveřejněných materiálů odpovídá autor. • Nevyžádané rukopisy se nevracejí. • Reg. číslo MK ČR E 12164 • Tisk a sazba: Protis, spol. s r. o., Podolí 115; e-mail: protisso@volny.cz, www.protisso.cz